

2 Мовчазні
свідки історії
СТОР.

5 Із наказів
першого ректора
СТОР.

7 Наш випускник
отримав Золотий хрест
СТОР.

Душа в душу з енергоефективністю

До 78-ої річниці – реконструкція «БАМу»!

Коли ми маленькі, то мріємо на день народження про велику кількість друзів-гостей, про веселощі та безліч подарунків. Ставши дорослими, часто доводиться робити собі подарунки самотужки. Та й відкладаєш кошти вже на щось солідне. У поважному віці, що досягнув позначки «78», – і поготів. Друзі до нас приїхати не можуть (вітають дистанційно); війна продовжує варити свою кашу, додаючи дедалі жакливіші інгредієнти, тож голці святкування нікуди падати навіть просто в думках. Натомість альма-матер продовжує вкладати в масштабну реконструкцію «БАМу», аби тут було комфортно навчатися та проживати. Такий ось подарунок...

Нині робити великі очі, споглядаючи на оновлений гуртожиток № 4, – природна реакція, адже будівля утеплена, сучасна та з естетичним екстер'єром. Тож ті, хто в ній проживає, мають безліч причин відчувати себе на сьомому небі. Душа радіє й у тих ужнівців, які щодня топчуть значну частину буденного рясту в навчальних корпусах «БАМу» – щоправда, там лише стартувала масштабна реконструкція. Усе – за проектом із NEFCO.

Історія почалась у 2017 році: тоді УжНУ подався на конкурс для участі в проекті з енергозбереження – «Вища освіта Украї-

ни», ініційований Міністерством освіти і науки, Європейським інвестиційним банком та NEFCO. Претендувало 130 вишів, і наш був одним із семи, які відібрали. Згодом залишилися лише три університети – нині вони стають на багато кроків ближче до енергоефективності.

В один із жовтневих днів на ревізії вибрались і ми з ректором Володимиром Смоланкою, проректором із науково-педагогічної роботи Олександром Рогачем та помічницею ректора Крістіною Товт. Керівник вишу мовив: «Реалізуємо проект уже другий рік. І думаю, що містяни побачили зміни в зовнішньому вигляді нашого гуртожитку. Однак ініціатива передбачає не тільки заходи з енергозбереження в студмістечку, а й у навчально-лабораторному корпусі, який ми звикли називати «БАМом». Тривають роботи задля покращення умов навчання, праці, дозвілля, проживання».

Був прийнятий окремий закон, а потім – і підзаконні акти про порядок використання коштів, передбачених у держбюджеті на реалізацію відповідного проекту. Наступний етап – укладення тристоронньої угоди про передачу коштів: між Міністерством фінансів, Міністерством освіти і науки та Ужгородським

національним університетом. Загальна вартість проекту – 4 млн 162 000 євро.

Проект передбачає співфінансування. Частка вишу – близько 20 %. І це вплинуло на те, що УжНУ відібрали для участі. «По-перше, значення мало фінансове здоров'я університету, оскільки частка, яку має сплатити ЗВО, доволі велика – близько 850 тисяч євро. Їх не кожен виш зміг би виділити. До того ж тут, звісно, не можна було залучати бюджетні кошти – лише зі спецфонду. По-друге, у нас проведено енергетичний аудит будівель. І по-третє, думаю, зважалося і на те, наскільки університет є важливим для країни», – підсумував ректор.

Нині на завершальному етапі будівля гуртожитку № 4, де проживають не лише студенти, а й ті, хто вимушено, через війну, знайшов тут прихисток. Повністю утеплені фасад, технічний поверх, замінено вікна, відновлено всі 15 балконів, кардинально оновлена система опалення, зокрема зроблено індивідуальний тепловий пункт. «Залишилися ще деякі внутрішні роботи – ремонт санвузлів, сушок, кухонь, а ще становлення PV-системи на даху, яка дозволить автономно нагрівати воду. Реалізація запланованих заходів надасть можливість значно зекономити кошти на оплату ко-

мунальних платежів, які торік становили 39,4 млн грн», – повідомив О.Рогач. І додав про стан оновлень навчальних корпусів «А», «Б», «В», «Г» «БАМу»: «Установлено риштування, північно-східна частина корпусу вже утеплена. Сподіваємося до кінця наступного року виконати заплановані роботи. За розрахунками експертів на початку реалізації проекту, він має окупитися за 7,5 року».

До слова, проект мав бути завершений у 2023 р., проте повномасштабне вторгнення росії в Україну дещо призупинило плани. Наприклад, донори довго (фактично до кінця минулого року) вирішували, чи продовжувати ініціативу, що зрозуміло, зважаючи на ризики. Підрядник уже отримав другий проміжний платіж – близько 58 млн грн, за словами проректора. Це – кошти кредиту. А близько 12 млн грн – співфінансування УжНУ.

Альма-матер удячна, що є можливість залишатися частиною такого масштабного проекту, адже винятково власних зусиль і коштів було б недостатньо. Тож продовжує працювати над підвищенням енергоефективності. Зокрема, зустрічаючи в непрості часи свої 78...

Мирослава Гараздій,
«Погляд».

Шановні колеги, студенти, випускники УжНУ!

Сьогодні в альма-матер день народження — Ужгородському національному університетові виповнилося 78 років.

УжНУ — сучасний європейський заклад вищої освіти, де шанують академічні традиції й творять майбутнє національної освіти та науки. Уже 78 років Ужгородський національний університет задає темп і високий стандарт надання освітніх послуг молодому поколінню, плекає, виховує нові генерації науковців. За ці роки виш підготував тисячі випускників, які стали успішними фахівцями в різних галузях. Сьогодні наші випускники не тільки працюють, а й боронять Україну на полі бою.

Вірю, що спільними зусиллями ми можемо подолати всі виклики складного воєнного часу, повернути впевненість у мирне й успішне майбутнє нашої рідної України.

Бажаю викладачам щасливої та щедрої долі, миру й віри в перемогу, творчої наснаги, натхненної праці.

Здобувачам вищої освіти бажаю зберігати, примножувати кращі традиції, надбання університету та з гордістю нести звання студента УжНУ!

Володимир Смоланка,
ректор УжНУ.

Із жовтневої вченої ради

Як зазвичай, в останній четвер місяця зібралася вчена рада УжНУ. Розпочали зустріч врученням грамот та дипломів викладачам і студентам за сумлінну працю й навчання, успіхи в різних видах діяльності.

Проголосували за присвоєння вчених звань. Зокрема, професорів: Т.Гарапко — кафедри анатомії людини та гістології; В.Міщанину — кафедри модерної історії України та зарубіжних країн; В.Поліщуку — кафедри програмного забезпечення систем; доцентів: О.Куцину — кафедри госпітальної терапії; К.Новосад — кафедри соціології та соціальної роботи.

Відтак обговорили успіхи на інженерно-технічному факультеті. Йолана Голик, деканеса, повідомила про збільшення кількості студентів (із

734 у 2022 році до 914 станом на 1 жовтня 2023-ого). Представники ІТФу взяли участь у двох масштабних міжнародних проектах «Нові енергетичні рішення в Карпатському регіоні» та «Розумна енергія транскордонного співробітництва», а ще — в університетському конкурсі «Стартап — УжНУ».

Насамкінець присутні затвердили Антикорупційну програму вишу. Реорганізували кафедру слов'янської філології та світової літератури філологічного факультету, приєднавши її до кафедри словацької філології. Крім того, у складі Центру гуманітарно-виховної роботи, профорієнтації та працевлаштування УжНУ запрацює молодіжний центр «YouthHub».

Катерина Жеребак,
«Погляд».

«Мовчазні свідки історії»

Старовинні, є пам'ятками архітектури регіонального значення, унікальні й особливо рідні для ужнівців... Корпуси альма-матер побачила крізь об'єкти свого фотоапарата Марія Майороші, директорка Музею історії УжНУ. Знімкувала будівлі практично рік. Результат — виставка світлин на полотнах у холі рек-

торату, присвячена 78-ій річниці найбільшого вишу Закарпаття, адже з 2020 року день народження в УжНУ не святкують масштабно. Натомість відзначають у нестандартному форматі.

Корпуси авторка показала в різні пори року. Кольорова гама споруд впливала на вибір. Так, приміром, «БМ» асоціювався з

весною, медфак — з осінню, а в будівлі ректорату, що має великі вікна, удалося показати парк навпроти, адже М.Майороші любить шукати незвичні ракурси.

Світлина згодом перенесуть до Музею історії УжНУ, де фотовиставка діятиме постійно.

Мирослава Гараздій,
«Погляд».

Світлій пам'яті Ростислава Романюка

Коллектив альма-матер із глибоким сумом повідомляє про смерть багаторічного завідувача відділу кадрів Р.Романюка, яка настала 13 вересня на 89 році життя.

Ростислав Васильович народився 27 квітня 1934 р. у селі Старий Почаїв (тепер Кременецького району Тернопільської області). Відмінник освіти України (2005). Член Спілки журналістів СРСР (1962).

Р.Романюк закінчив факультет журналістики Львівського державного (тепер національного) університету імені Івана Франка (1963). Крім того, заочно здобув спеціальну

освіту агронома Кременецького сільськогосподарського технікуму (1961). Працюючи в Ужгородському університеті, заочно закінчив аспірантуру при кафедрі історії КПРС (1978).

Трудову діяльність розпочав у липні 1952 року на посаді літературного редактора почаївської районної газети «До нових перемог». Потім відслужив строкову службу в радянській армії (1954—1957). Був завідувачем загального сектору Почаївського райкому ЛКСМУ (1957—1958). Після закінчення університету працював на оперативних посадах у правоохоронних органах в Ужгороді (1963—1966) та Чопі (1969—1971), лектором у відділі пропаганди і агітації Ужгородського міського відділу Компартії України (1966—1969). Упродовж 1971—2012 років трудився в Ужгородському університеті: старший методист навчальної частини (1971—1980) та завідувач відділу зовнішніх зв'язків (1971—1978), заступник начальника навчальної частини (1980—1989), начальник відділу кадрів (1989—2012). Крім того, працював за сумісництвом старшим викладачем кафедри історії СРСР (1975—1984).

Ростислав Васильович брав

активну участь в організації навчально-виховного процесу в нашому ЗВО, дбав про розширення міжнародних зв'язків. Досліджував актуальні питання міжвишівського співробітництва в інтернаціональному вихованні студентства. Викладав нормативний курс «Історія СРСР», керував написанням курсових і дипломних робіт. Був активним у громадському житті. Допоміг студентам, аспірантам та молодим колегам у вирішенні багатьох питань.

За добросовісну й багаторічну працю нагороджений медалями «За доблесну працю» (1970), «За сумлінну службу» III ступеня (1971), почесною грамотою Закарпатської обласної ради (2004, 2009), а також почесним знаком чехословацько-радянської дружби (1977).

Співчуваємо рідним та близьким із приводом втрати. Світлий образ Р.Романюка завжди збережеться й у серцях колег, студентів, друзів, усіх, хто знав цю людину, справжнього інтелегента.

Ректорат, профспілкороганізація та колектив Ужгородського національного університету.

Відійшла в засвіти Марія Бочко

5 жовтня 2023 року не стало М.Бочко — кандидатки філологічних наук, доцентки кафедри української літератури УжНУ.

Марія Георгіївна народилася 21 січня 1941 р. у с. Тур'ї Ремети Перечинського району. У 1957-ому вступила на українське відділення філологічного факультету Ужгородського університету. Марія Король (за дівочим прізвищем) була активною студенткою: брала участь у наукових конференціях, у літературознавчому гуртку, входила до групи танцюристів вишівської художньої самодіяльності.

У 1962 р. закінчила університет із дипломом із відзнакою. Трудову діяльність розпочала інструкторкою шкільного відділу Ужгородського міського комсомолу. Згодом обрала благородну працю вчителя й п'ятнадцять літ поспіль викла-

дала українську мову та літературу в Ужгородській середній школі № 4.

На початку 1970-их років вступила до аспірантури Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії Академії наук УРСР ім. М.Рильського. Під керівництвом О.Дея Марія Георгіївна написала й захистила в 1976 р. кандидатську дисертацію «Українські народні пісні трудової еміграції».

Науково-педагогічну працю в Ужгородському університеті М.Бочко розпочала в 1979 році на посаді асистентки кафедри української літератури. Із 1986 р. — доцентка кафедри.

Упродовж десятиліть Марія Георгіївна вела активну громадську роботу: очолювала первинну організацію товариства «Знання» факультету, входила до пленуму університетської та міської організації товариства «Знання», була слухачкою заочної школи лекторів-методистів при КДУ, членкинею республіканського товариства «Україна»...

Марія Георгіївна запам'яталася висококваліфікованою педагогинею, науковицею, громадською діячкою. Довгі роки жила любов'ю до слова... Під знаком цієї любові відбулися всі її починання та звершення.

У глибокому сумі розділяємо втрату з родиною й висловлюємо співчуття.

Кафедра української літератури.

«Подвижнику української науки зі Срібної землі»... До 90-річчя від дня народження Василя Німчука

Щирий, відвертий, любив жартувати, усім серцем уболівав за збереження діалектизмів, особливо любив збирати й послуговуватися старими одиницями говірки своєї малої батьківщини... Приїжджав у Довге на свята, прагнув повернутися туди назавжди, але... не встиг. Обоженював малювати, мав колекцію платівок, знав багато мов, опанував користування комп'ютером у свої 80, використовував переваги інтернету, однак уважав, що кращого розвитку, ніж книжка, немає... Це – спогади племінниці В.Німчука Мирослави Німчук-Мезіної, котра, перебуваючи за кордоном, залюбки погодилася поспілкуватися в онлайн-режимі. А вже за кілька днів в альма-матер ушанували 90-річчя від дня народження члена-кореспондента НАН України, доктора філологічних наук, професора міжнародною науковою конференцією «Подвижник української науки зі Срібної землі...»

На пленарне засідання в час відпустки завітав і ректор УжНУ Володимир Смоланка. Мовив: «Сьогодні в нашому виші – прекрасний день, оскільки починає роботу міжнародна конференція на пошану видатного земляка Василя Німчука – ученого, мовознавця, людини широкого світогляду. Це – дуже важливо для нас як для університетських працівників, адже професор виховав велику плеяду науковців, котрі вже стали визначними фахівцями у своїй галузі».

«Наш славетний земляк народився на Іршавщині. Проклав довгу дорогу з Довгого в Ужгородський університет (закінчив, до речі, у 1950-их роках) і понад пів століття працював в Інституті української мови. Про те, якою була постать Василя Васильовича у світовому мовознавстві, свідчить надзвичайно широкий спектр учасників нашої конференції, що триває в змішаному форматі, – долучилося близько 140 вчених із дев'яти країн Європи та світу (зі США, із Канади, Австрії, Грузії, Сербії, Хорватії, Чехії, Словаччини, Угорщини) та з-понад 20 навчальних і наукових закладів України», – доповнює професорка, завідувачка кафедри української мови УжНУ Наталія Венжинович.

Наукова спільнота вшанувала пам'ять В.Німчука новими розвідками, а книгозбірня альма-матер – мінівиставкою. Професор – автор більш ніж 500 наукових праць. На невеличкому стенді Наукова бібліотека УжНУ презентувала наукові розвідки з історії української

мови, діалектології, ономастики, пам'яткознавства. «Доробок Василя Васильовича послуговуються студенти, аспіранти, викладачі, усі ті, кому дороге українське слово», – акцентувала Н.Венжинович.

На конференції чимало згадували про науковця. Його завдяки своєму батькові опосередковано знав В.Смоланка: «Дружив із моїм татом, який усе життя пропрацював в Ужгородському національному університеті і який також любив писати картини. Коли розбирали архів – бібліотеку Василя Васильовича, передали його племінниці (до слова, виділили окреме для цього приміщення, що є однією з родинок філологічного факультету), – виявилось: там була й робота молодого тата. І мені було надзвичайно приємно отримати такий ніби подарунок через багато-багато років».

В.Німчук долучився і до розвитку історії мови, і ономастики, і соціолінгвістики – усього, що збагачувало українське мовознавство. На конференцію приїхала Людмила Кравченко, доцентка кафедри української мови та прикладної лінгвістики КНУ імені Т.Шевченка, представниця ономастики – науки про власні назви, яким чимало уваги, власне, приділяв і Василь Васильович. Гостя розповіла: «Василь Німчук багато зробив для розвитку власних назв Закарпаття, тому я саме цей напрям представляю. Також був одним із розробників правопису (розроблявся ще в 2000-их роках, яким, на щастя, і зараз ми послуговуємося; слава Богу, був

затверджений у 2019-ому). І для тих, хто працює з граматику, з історією мови, це теж дуже важливо, тому й таку частинку я теж представляю, бо доповідь у мене присвячена фемінітивам».

А Оксана Михальчук, завідувачка відділу мов України Інституту мовознавства ім. О.О.Потебні, їхала на конференцію й підраховувала, коли познайомилася з В.Німчуком: «Вчислила, що Василю Васильовичу – 90, а отже, 30 років, як я вперше побачила цього харизматичного чоловіка на своїх випускних іспитах в університеті. Інститут мовознавства, де працюю, де в аспірантурі вчилася, та Інститут української мови – два дружні, скажімо так, інститути, які розташовані в одному приміщенні на паралельних поверхах, тож із Василем Німчуком ми часто перетиналися. Досі пригадую цікаві жарти, завжди з якимось таким словечком звідси, із Закарпаття».

ВАСИЛЬ НІМЧУК

Відео Праці Спогади Фотогалерея

Василь Німчук: фотоархів

До пленарного засідання онлайн долучилися й Тарас Кремь, уповноважений із захисту державної мови, син відомого поета, публіциста, лауреата Шевченківської премії Дмитра Кременя; Міхаель Мозер, президент Міжнародної асоціації українців, професор мовознавства Інституту славістики Віденського університету (Австрія); Павло Гриценко, директор Інституту української мови НАН України, професорка; Катерина Городенська, завідувачка відділу граматики Інституту української мови НАН України, професорка; а також офлайн – Ірина Фаріон, професорка кафедри української мови Національного університету «Львівська політехніка». Із доповідями також виступили Н.Венжинович, котра модерувала захід, та Юрій Бідзіля, декан філологічного факультету УжНУ. Тривало й друге пленар-

не засідання, відбувся круглий стіл, робота в секціях. Василь Шаркань, доцент, і Василь Путрашик, старший викладач кафедри журналістики альма-матер, презентували розроблений сайт – nimchuk.vidomi.uk – з оцифрованими працями мовознавця, відео, публікаціями, фотогалереєю та спогадами. Наступного дня учасники конференції навідалися до Довгого, де похований В.Німчук, – помолилися на його могилі й відвідали родину науковця.

До речі, зі слів М.Мезіної-Німчук, її стрийко (із наголосом на останньому складі) був щедрим, любив приймати гостей. Племінниці ж завжди привозили книжки й солодощі. Згадує: «Коли приїжджав із Києва, то вся вулиця чекала мого стрийка, бо знала: я винесу шоколадні цукерки, апельсини (це була рідкість у 1980-их роках)».

Мирослава Гараздій,
«Погляд».

В УжНУ згадали Михайла Бабидорича

В історії закарпатської преси є чимало знакових постатей. Серед них – Михайло Бабидорич, який залишив глибокий слід у газетній публіцистичній творчості ХХ століття. Понад пів сторіччя його діяльність пов'язана із «Закарпатською правдою», де написав одні з кращих своїх журналістських матеріалів, став автором книжок, проклав шлях у медіасферу молоді, зокрема навчаючи її в спеціально створеній студії. Водночас був цікавою, неординарною, вимогливою, десь навіть суперечливою особистістю своєї епохи. Колеги, учні Михайла Івановича прийшли до Медіацентру згадати майстра слова у зв'язку зі сторіч-

чям із дня народження (1 жовтня).

Поділилися спогадами, сказали вдячні слова про ювіляра Віктор Дрогальчук, ветеран крайової журналістики; Олександр Гаврош, журналіст, письменник, драматург; Віра Копейко-Туряниця, журналістка; Володимир Тарасюк, головний редактор «Погляду», які більшою чи меншою мірою, але тривалий час співпрацювали з М.Бабидоричем у «Закарпатській правді», черпали краще з його творчого досвіду.

Були також медіацентрівці (Василь Путрашик, Віталій Завадяк, Наталія Толочко, Галина Кришинець) на чолі з директоркою Галиною Шумицькою; Сергій Федака, професор-історик нашого

ЗВО, письменник і публіцист. Із-за океану вітало подружжя Часто – Любов, письменниця, та Петро, багаторічний редактор часопису «Свобода» (США).

М.Бабидоричу відкрито горельєф, про знакову журналістську постать знято фільм. Є задум видати й книжку.

Інф. «Погляду».

«Україна – Європейський Союз: формат розвитку...»

Традиційна, уже VIII Міжнародна науково-практична конференція, яку організовує кафедра політології і державного управління Ужгородського національного університету спільно з факультетом суспільних наук, Асоціацією випускників-політологів та міжнародників, іншими партнерами, зібрала понад 140 учасників: із 8 держав і з-понад 13 куточків України. Тривала в змішаному форматі – «офлайн» та «онлайн». Цього разу тема – «Україна – Європейський Союз: формат розвитку відносин у контексті російсько-

української війни, гарантій безпеки та реінтеграції тимчасово окупованих територій».

Як зауважила Мирослава Лендвел, проректорка з науково-педагогічної роботи нашого закладу вищої освіти, із-поміж завдань форуму – обговорити можливість, формати, методику започаткування європейських студій в університеті, щоб готувати фахівців, котрі впроваджуватимуть євроінтеграцію України на практиці.

Роботу конференції продовжили в секційних засіданнях.

Мирослава Гараздій,
«Погляд».

Її покликання — історія та педагогіка

До ювілею Оксани Ферков

ри археології, етнології та культурології. За цей час постійно зростала як викладачка та науковиця.

Під час навчання в аспірантурі Оксана Василівна під керівництвом наукового керівника, професора Дмитра Данилюка досліджувала проблему історії Закарпаття в крайовій угорськомовній історіографії XIX — початку XX ст. Спочатку науковиця підбила підсумки попереднього етапу. Вона дала оцінку історіографам

Закарпаття багате істориками. Одні вивчають проблеми вітчизняного минулого, інші — зарубіжного. Є й такі, котрі пов'язали долю з археологією, етнологією, історіософією, історіографією, джерелознавством. Серед колег — і постать О.Ферков, яка успішно займається історіографією та релігійними питаннями зарубіжної історії, передусім угорської. 50-літній ювілей колеги спонукав узятися за перо, щоб сказати про неї розлогіше.

Оксана Василівна (Ткачук) народилася 28 жовтня 1973 року в мальовничому селі Великі Геївці Ужгородського району (до речі, із Малих Геївців — Бейло Желіцкі, доктор історичних наук, професор). Дівчина добре вчилася в середній школі. Найбільше любила гуманітарні предмети, особливо історію. Тому, ще будучи ученицею, вирішила: стане фаховою історикинею. У 1995 р. успішно закінчила історичний факультет Ужгородського університету. Згодом стала аспіранткою та докторанткою.

Із жовтня 1999-ого працює в Ужгородському національному університеті: спочатку викладачкою кафедри історії України, згодом (2006) — доценткою кафедри історії Угорщини та європейської інтеграції, знову доценткою (2011) кафедри історії України. Із 15 січня 2019 року — доцентка кафед-

минулого (Гриней Кондратович, Олексій Петров, Антон Годинка, Євген Перфецький, Іван Філевич, Володимир Францев, Микола Лелекач, Іван Гарайда та інші). Далі торкнулася питання оформлення угорської історичної науки. Тут, зокрема, згадала заснування Угорської академії наук (1825) та Угорського історичного товариства (1867) і випуск наукового часопису «Századok» («Століття»). До речі, цей журнал виходить дотепер, деякі крайові історики публікувалися в ньому. У 1874 році було засновано Державний архів Угорщини.

Відтак історикиня вивчає проблеми крайової історії в угорській історіографії другої половини XIX століття, аналізує праці вчених Матея Белла, Гавріїла Сердагелі, Іштвана Катони, Антала Сірмої. Але найбільше уваги приділяє працям Йожефа Балайті та Кароя Мейсароша. Перший досліджував історію Мукачеве, другий здобув визнання монографією «Історія Ужгорода від найдавніших часів до нині», «Історією руських Угорщини». Оксана Василівна акцентує: студіям К.Мейсароша властивий романтизм і суб'єктивізм у поясненні подій, не завжди критично ставився до джерел. Однак залишається першим істориком Ужгорода.

У другій половині XIX ст.

значну увагу приділяли регіональній проблематиці. Ось історію закарпатських комітатів досліджували Андраш Комаромі, Іштван Сіладі, Тиводар Легоцький. Їхні праці вирізняються вагомою джерельною базою й фактичним матеріалом. Так, Т.Легоцький є автором 11 монографій, 300 статей, багатьох рукописів, що зберігаються в різних наукових установах, зокрема в Закарпатському краєзнавчому музеї, який із 2015 року має ім'я Т.Легоцького. Він найглибше досліджував історію Березького комітату (жупи), угорську революцію 1848—1849 років...

Оксана Василівна аналізує й внесок угорськомовних істориків кінця XIX — початку XX ст. Тут охарактеризовано праці Яноша Мігальї, Золтана Галочі, Ореста Сабова, Ласло Сулінчака, Шандора Бонкала та Антонія Годинки. Останній є автором головної праці «Історія Мукачівської греко-католицької єпархії». Крім того, цікавився участю русинів у національно-визвольній війні угорців 1703—1711 років під проводом Ференца II Ракоці та іншими не менш важливими питаннями історії нашого краю.

У працях О.Сабова, Л.Сулінчака, Ш.Бонкала розглянуто питання історії русинів, проблемі автохтонності, етнографічну ідентифікацію русинів Закарпаття, прагнення, шляхи та способи переселення до краю русинів із-за Карпат тощо. Дослідниця робить правильний висновок: на рубежі XIX — початку XX ст. відбулися якісні зміни — спостерігається розширення тематики досліджень. Але водночас угорська історіографія продовжує керуватися консервативним принципом міцної підтримки союзу з Габсбургами.

Оксана Василівна виступала на конференціях із результатами дослідницьких пошуків. На початку 2005 року мала 11 наукових публікацій. 28 січня вказаного року на засіданні спеціалізованої ради Інституту історії України НАН відбувся успішний захист кандидатської дисертації нашої колегині. Офіційні опоненти (професор Степан Віднянський та автор цих рядків) відзначили високий науковий рівень дисертаційного дослідження. Таку думку підтримали члени ради й присудили О.Ферков ступінь кандидатки історичних наук.

Після захисту дисертації

Оксана Василівна «відпочивала» не довго. У 2017—2019 роках успішно закінчила докторантуру. Досліджувала основну наукову проблему: «Конфесійна ситуація у Північно-Східній Угорщині в першій половині XVI — наприкінці XVIII ст.: конфлікти і взаємовпливи». Працює над згаданою темою досить інтенсивно. У її доробку — 27 публікацій у фахових виданнях, зокрема написана в співавторстві монографія «Релігійно-етнічні конверсії в мультикультурному середовищі пограниччя Північно-Східної Угорщини (середина XVI — початок XX століття)» та кілька колективних монографій. Згадаю тільки одну, а саме «Доба Другетів: нотатки до політичної, соціокультурної та духовної історії Закарпаття середньовіччя та раннього нового часу» (Ужгород, 2021). Крім розділу про участь Другетів, зокрема їхніх дружин, у релігійних процесах доби Реформації та Контрреформації Оксана Василівна впорядкувала й подала окремим розділом чимало важливих джерел, пов'язаних з історією Другетів.

Ювілярка досліджувала й інші проблеми. Наприклад, із Маріаном Токарем написала працю «Організації угорської, єврейської та німецької національної меншини на Закарпатті у 1919—1939 роках» (Ужгород, 2008). Тут також стало в пригоді досконале знання угорської мови.

Крім того, успішно займається краєзнавством. Зокрема, досліджує історію свого населеного пункту. Так, у 2017 р. в Ужгороді вийшла праця (угорською мовою) «Великі Геївці: історія села на Угорщині від початків до радянської окупації». Упевнений, дослідниця продовжить вивчення згаданої теми. Зокрема, покаже розвиток Великих Геївців у радянський час та в роки незалежної України.

На завершення додам: наукові здобутки пройшли випробування часом. Їх вирізняють вагома джерельна база, удала структура, аргументованість висновків і узагальнень. Праці Оксани Василівни використовують, на них покликаються сучасні вчені. Упевнений, що так буде й надалі.

Наша колегиня зарекомендувала себе чудовою педагогинею та методисткою. Викладає студентам-історикам курси: «Вступ до спеціальності», «Іс-

торія та культура України», «Історичне краєзнавство», «Реформація та Контрреформація в Європі у ранню нову добу», «Вітчизняна історія в сучасному науковому дискурсі», «Інтелектуальна історія Європи». Дві останні дисципліни подає історикам-магістрантам кафедри історії Угорщини та європейської інтеграції, де працює за сумісництвом на чверть ставки. Підкреслю: Оксана Василівна ретельно готується до лекцій та семінарських занять, використовує значну кількість джерел, зокрема й найновішу наукову літературу. Найскладнішим темам приділяє більшу увагу. Із задоволенням відповідає на запитання студентів.

Крім того, успішно керує написанням курсових та дипломних робіт. Допомагає скласти план роботи, із документами та літературою, зокрема зарубіжною. Здобувачі фаху залюбки пишуть наукові роботи в ювілярки, яка завжди підтримує.

О.Ферков є активною в громадській роботі. Вона разом із колегинею, доценткою Іваною Скибою є координаторкою Центру досліджень угорської історії та українсько-угорських відносин, який із 2015 року функціонує на факультеті історії та міжнародних відносин УжНУ. Редагує науковий збірник Центру «Українська гунгаристика». Із 2012 р. є членкинею Закордонного відділу Угорської академії наук.

Оксана Василівна — ще чудова матуся. Із чоловіком Олександром (на жаль, уже покійним) дали життя й виховали двох доньок. Клаудія-Штефанія здобула фах історикині в нашому виші. Зараз вона — аспірантка спеціальності «Історія та археологія». Каріна проживає й працює за кордоном. Мати допомагає улюбленим донькам, а вони відповідають їй взаємністю.

Колегиня зустрічає перший важливий життєвий ювілей. Як свідчить зміст статті, зустрічає його з вагомими здобутками. А попереду — нові плани та ідеї. Тож щиро бажаю Оксані Василівні доброго карпатського здоров'я, життєвого оптимізму, радості від дітей, допитливих, спраглих знань студентів, подальшої успішної праці на педагогічній і наукових нивах, а ще — миру в Україні та світі!

Микола Олашин,
кандидат історичних наук.

Про громадське здоров'я

Початок жовтня запам'ятався всеукраїнською конференцією «Розвиток системи громадського здоров'я України в умовах війни та післявоєнної відбудови». Співорганізатори — УжНУ та проект USAID «Розбудова стійкої системи громадського здоров'я» за підтримки МОЗ України.

164 учасники приїхали на форум, ще 438 долучились онлайн. На захід запросили 10 міжнародних експертів у сфері громадського здоров'я. Ще три долучилися через глобальну мережу.

На порядку денному були й

питання біобезпеки та біохісту; нових ролей і обов'язків відповідно до нового Закону про громадське здоров'я; впливу війни на громадське здоров'я.

Також презентували нещодавно створену Всеукраїнську асоціацію фахівців із громадського здоров'я. Учасники форуму розробили резолюцію, що окреслює першочергові дії, необхідні для зміцнення системи охорони здоров'я.

Аліна Протасова,
студентка
відділення журналістики.

У Марії Чорній — ювілей!

Колектив Наукової бібліотеки УжНУ щиро вітає колегиню. Нехай доля допомагає розставляти все на свої місця, а життя завжди радує новими можливостями й доброю удачею. Бажаємо сто причин для щастя, тисячу приводів для веселощів і мільйон можливостей для безтурботного життя!

До вітань колег на адресу Марії Іванівни долучається й редакція газети «Погляд» і дякує завідувачці відділу краєзнавчої літератури «Карпатика» за багаторічну співпрацю з нашим часописом!

Із наказів першого ректора...

За майже 80-літню історію нашого вишу в його літописі назбиралося чимало цікавих фактів. І завжди щось відбувалося вперше. Приміром, узяти перші накази ректора. Якими вони були, коли їх видали? Відповісти на ці запитання допомогла інформація з архівного відділу УжНУ.

Виявляється, «Наказ № 1 по Закарпатському Державному Університету» побачив світ 27 листопада 1945 року. Слід відзначити, що документ підготував другий в історії вишу ректор Аркадій Курішко, який працював на відповідній посаді в 1945–1949 роках. Власне наказ складається з двох параграфів:

«§ 1. Я Курішко Аркадій Михайлович прибув до Закарпатського Держ. Університету і з цього числа приступив до виконання обов'язків ректора університету та заведу-

вача кафедрою органічної хімії. Підстава: Наказ по Народному Комісаріату Освіти УРСР від 5 листопада 1945 р.

§ 2. Призначити тимчасово виконуючим обов'язки проректора по учбовій частині т. Ясько Миколу Григорієвича. Сплатити г. Ясько зарплату з дня практичного виконання ним цих обов'язків — 10 жовтня 1945 р.

Ректор Закарпатського університету [підпис А.Курішко]. Наступні два накази з'явилися на початку грудня 1945 року. «Наказ № 2 по Закарпатському Університету 1 грудня 1945 р.

§ 1. Призначити т. Ясько Миколу Григорієвича зав. кафедрою української літератури з 14 вересня 1945 р. Підстава: Відрядження НКО УРСР від 14.9.45 № 0–9.

§ 2. Призначити т. Редько Миколу Павловича зав. кафедрою

марксизму-ленінізму з 15 листопада 1945 р. Підстава: Наказ №4575 заст. НКО УРСР т. Русько О. М. від 22 листопада 1945 р.

§ 3. Призначити т. Борисова Івана Константиновича виконуючим обов'язки зав. кафедрою російської літератури з 1 грудня 1945 р. Підстава: Наказ № 4546 заступника НКО УРСР тов. Гуленко І. С. від 21 листопада 1945 р.

§ 4. Призначити т. Рогаль Івана Герасимовича зав. кафедрою зоології та біології з 1 грудня 1945 р. Підстава: Наказ № 4661 заст. НКО УРСР тов. Гуленко І. С. від 21 листопада 1945 р.

Ректор Закарпатського університету [підпис А.Курішко].

«Наказ № 3 по Закарпатському Державному Університету. 3 грудня 1945 р.

§ 1. Призначити т. Шадурова Євгена Матвієвича виконуючим обов'язки зав. кафедрою військово-фізкультурної під-

готовки з 1 грудня 1945 р. Підстава: Наказ № 4235 заступника НКО УРСР тов. Русько О. М. від [пропуск] 1945 р.

§ 2. Призначити т. Рогаль Івана Герасимовича деканом медичного та біологічного факультету з 1 грудня 1945 р.

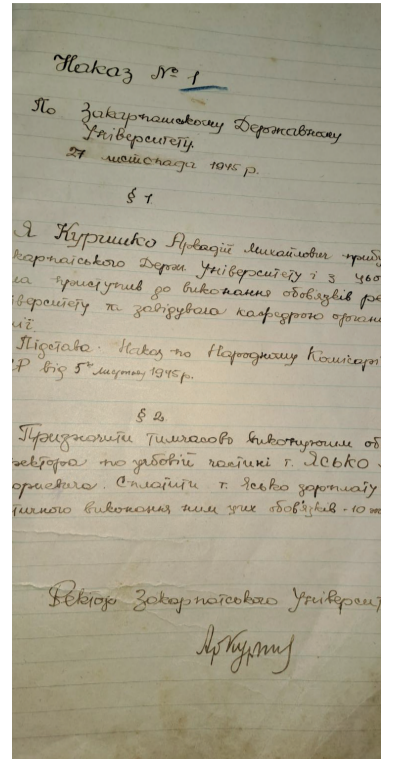
§ 3. Призначити виконуючим обов'язки декана філологічного та історичного факультету т. Борисова Івана Константиновича.

§ 4. Зарахувати т. Матлах Михайла Степановича головним бухгалтером університету з 25 липня 1945 р. Підстава: Заява т. Матлах М. С. та призначення УНВЗУ в скр. освіти під числом 63.274–V/945.

Ректор Закарпатського університету [підпис А.Курішко].

Як бачимо, перші накази ректора проливають світло на перші призначення в УжНУ.

Володимир Тарасюк,
«Погляд».

Ужнівці долучилися до «Швидкого одужання»

«Швидке одужання» — таку назву має програма, яка на Закарпатті опікується проведенням досліджень мікробіомів (мікробіоти) пацієнтів, впливу на психічне та психологічне здоров'я з урахуванням як неповторного мікробіому кожної людини, так і окремих сформованих за різних умов та впливів середовища мікробіомів населення регіону, відповідно ефективнішими підходами в лікуванні. Про це, зокрема, йшлося на черговому засіданні Ужгородського пресклубу.

Так, Анатолій Пшеничний, директор департаменту охорони здоров'я Закарпатської ОВА, наголосив на проблемі ментального відновлення психологічного стану українців, зазначивши: «На Закарпатті законтрактовано 8 закладів на стаціонарну реабілітаційну допомогу, і важливим компонентом є психологічна допомога».

Програму ж розпочали науковці УжНУ, зокрема з Центру

молекулярної мікробіології та імунології слизових оболонок. Надія Бойко, професорка, завідувачка кафедри медико-біологічних дисциплін нашого вишу, директорка НДНЦ молекулярної мікробіології та імунології слизових оболонок, радниця ректора з інновацій, співзасновниця ТОВ «Едієнс», акцентувала на індивідуальній медицині: «Є так званий індивідуальний профіль пацієнта — зокрема, це його власний мікробіом. Інноваційні дослідження свідчать, що композиція мікроорганізмів конкретної людини така ж унікальна, як відбиток пальців. Коли говоримо про психологічне, психічне здоров'я, маємо чимало досліджень (і наших теж), які чітко вирізняють представників мікробіоти. Перший крок — будемо оцінювати мікробіоту кожного, визначати її для того, щоб сформувати індивідуальні профільні характеристики пацієнта. Однак визначити індивідуальний

мікробіом — тільки пів шляху. Нам потрібно вміти його правильно скоригувати й у такий спосіб сприяти одужанню».

І саме новаторська програма «Швидке одужання» означає спрямовані зміни мікробіому з метою повної та прогнозованої реабілітації. За словами Н.Бойко, склад мікробіому українців відрізнятиметься від «типових, популяційних» співвідношень мікроорганізмів, наприклад, французів, бо в нас — різні історія, генетика, епігенетика, різні «старі друзі» — мікроорганізми, довкілля... Притому мікробіом кожної людини є чітко виражено індивідуальним.

Програма «Швидке одужання» бере до уваги напрацьовані технічні умови й затверджені медичні протоколи персоналізованої корекції мікробіому чи індивідуального підбору біопрепаратів. Це дозволить медичним працівникам відкоригувати мікроорганізми в напрямку одужання.

Своєю чергою, Яна Дмитренко, лікарка-неврологиня, асистентка та аспірантка кафедри неврології, нейрохірургії та психіатрії, зауважила: «Ми розпочали наше дослідження на базі неврологічного відділення КНП «Ужгородська міська багатопрофільна клінічна лікарня», де зараз лікують пацієнтів із різноманітними діагнозами від інсультів до черепно-мозкових травм, зокрема й військових». Метою є виявлення взаємозв'язку між когнітивними порушеннями, тривожно-депресивними розладами, посттравматичним стресовим розладом та наявністю патологічних змін у мікробіоті кишківника й слини. У дослідженні беруть участь ті, хто страждає від психосоматичних розладів, тривоги, депресії. За словами Я.Дмитренко, один із пацієнтів скаржився: у родині не розуміють, що йому справді погано. Чоловіка разом із боєм у спині турбували

безсоння, страх, пригнічений настрій. Із приводу фізичного болю близькі співчували, а психологічний не сприймали».

Костянтин Борщ, доцент кафедри психології, розповів, що стреси торкнулися всіх українців; ба більше, зростає кількість різновидів ментальних порушень. «Наше завдання — зрозуміти залежність психологічного здоров'я від особливостей мікробіому та пришвидшити одужання пацієнтів», — додав гість пресклубу.

Також науковці повідомили, що чимало сучасних напрямків психології вивчають взаємозв'язок психічних станів і розладів харчової поведінки. Основне ж місце в арсеналі лікувальних впливів у разі психосоматичних розладів належить медикаментозній терапії.

За інформацією
Ужгородського пресклубу
підготував
Володимир Тарасюк,
«Погляд».

Документальний фотограф Михайло Палінчак: «...ніколи не хотів закарбовувати в кадрах війну»

Студенти та викладачі відділення журналістики зустрілися з фотожурналістом, документальним фотографом Михайлом Палінчаком — членом Національної спілки фотожурналістів України та Української фотографічної альтернативи.

Михайло закінчив факультет міжнародних економічних відносин. Його світлини, як сам розповідав, публікували в закордонних журналах, зокрема це були: «The New York Times», «The Washington Post», «The Guardian»... Гість говорив про

реалії роботи документального фотографа, журналіста, особливості співпраці з іноземними медіа та з якими труднощами стикався, виконуючи завдання.

Перший знімок Михайла був опублікований на другий тиждень Революції гідності. Фахі-

вець підготував для аудиторії презентацію з кадрів, де люди власноруч виготовляють коктейлі Молотова; чоловік покидає свій дім, забравши із собою домашню улюбленицю — кішку; хлопець чистить зброю; процес евакуації з Ірпеня; знищена російська техніка...

М.Палінчак зазначає, що під час війни вперше побачив мертву людину: «До фотографування «такого» підготуватися неможливо». Від світлин зруйнованих будинків та вбитих цивільних перехоплювало подих. Показуючи знімки, які стали вікном у світ смутку, гість розповідав історії людей, котрі перебували в полоні росіян майже місяць; про пару, яка на другий день війни пішла в ТРО...

24 лютого за 800 метрів від будинку Михайла пролунав вибух: «Це ППО збило щось». Фотограф каже, що «ніколи не хотів закарбовувати в кадрах війну»: «Так

сталося, що вона прийшла на мої вулиці; і не було іншого виходу, як іти й знімати. Я зрозумів: не могу зафіксувати все, що відбувається; тому вирішив сконцентруватися на тому, що оточує мене...»

Цікавим фактом у кар'єрі гостя постала п'ятирічна праця в пресслужбі Адміністрації експрезидента Петра Порошенка. «Це був дуже потужний досвід, який, напевно, найширше відчинив для мене двері в журналістику», — зазначив М.Палінчак.

Студенти ставили запитання, щоб більше дізнатися про працю Михайла, а він, своєю чергою, дав декілька порад: активніше давати хід викладу фактів і подій в українській інтерпретації, вивчати іноземні мови, просувати всю правду війни тощо.

Зустріч завершили спільним фото на згадку.
Анастасія Савко,
студентка
відділення журналістики.

ФОТОФАКТ

На факультеті суспільних наук Ужгородського національного університету відбувся міждисциплінарний семінар «Світовий етнонаціональний простір». Під рубрикою «Вільна дошка» присутніх ознайомили зі специфікою етнографічної мозаїчності ромської етнічної спільноти, яка дисперсно проживає в усьому світі. Ішлося про громади кале, мануш, сінті, ловарів та келдерарів у Європі; є ще боша, люлі (мугат) та дом у азійських країнах; згадували про сервів, влахів, котлярів, кримів та руску рому в Україні; угрїку рому, сервіку рому, марамороських ромів («гажикане рома»), волохів («білі цигани») та келдерарів (ромські поселення в селищі Королево та селі Підвиноградів Берегівського району) на Закарпатті.

На фото: Михайло Зан, доцент кафедри політології і державного управління, котрий ґрунтовно вивчає процеси етнополітичного характеру.

Мирослав Гончарук-Хомин (стоматологічний підрозділ) із проектом «Аутсорсингова модель виготовлення навігаційних шаблонів для ендодонції» та Микола Біланчук (фізичний факультет) із проектом «Логер газів» перемогли у фіналі VII конкурсу інноваційних ідей «Стартап-УжНУ: інновації заради майбутнього!»

Старовинні підшивки, латинська з 1 класу, сім'ї з «Карпатики»... З екскурсії краєзнавчим відділом

Книжки — історія. І де, як не в бібліотеці, можна знайти старовинні видання та краєзнавчі твори?! Срібний фонд «Карпатики» містить літературу Закарпаття, яка пройшла через війни, репресії, комуністичний режим, проте все одно залишається в доброму стані через сотні років..

Сонячного жовтневого дня студенти першого та третього курсів спеціальності «Журналістика» разом із доценткою Наталією Толочко побували у відділі краєзнавчої літератури Наукової бібліотеки УжНУ в межах дисципліни «Основи журналістики» для ознайомлення з найрізноманітнішими виданнями краю, зокрема з експозицією «Скарби старої закарпатської книжності». Там відвідувачів чекала Марія Чорній, яка є керівницею цього підрозділу. Вона розповіла, що бібліотека з'явилася разом з університетом, у 1945 році. І перше її приміщення — в Ужгородському греко-католицькому кафедральному соборі, де й досі зберігають рукописи та стародруки, що є золотим фондом книгозбірні. У 2010 році бібліотека (крім найстаріших видань) «перехала» в сучасне приміщення — на «БМ», де нині розміщена «Карпатики». У ній, як зазначила Марія Іванівна, є все. Зокрема, зібрана література одинадцятьма мовами, переважно видання (їх 12 тисяч) латинською, угорською, чеською, словацькою, народною. Також у бібліотеці є невеликий відсоток книжок, написаних старослов'янською, але вони ще

недостатньо досліджені. «Карпатики» налічує понад 26 тисяч видань, 1000 з яких — дисертації. Їх зберігають за спеціальних умов, де не проникає світло та волога, тому навіть через стільки років мають чудовий вигляд. На це, до слова, впливали різні чинники. Наприклад, більш ніж сотня періодичних видань, двадцять із яких — суто релігійна література, у доброму стані тільки тому, що були заборонені тривалий час, відповідно в людей не було доступу до них, книжки зберігалися таємно.

Щороку відділ улаштовує екскурсії за різними тематиками. Цього разу — релігійна. Студентів занурили в історію Підкарпатської Русі. У той час президентом краю був Томаш Масарик. Спостерігався розквіт літератури. Також розвивалися наука, культура, архітектура, шкільництво. Марія Іванівна зосередила увагу на періодичних виданнях. Розповіла про шематизм (1814) — списки духовенства, прихожан, письменних тощо, де є відомості щодо кількості того чи іншого прошарку суспільства в єпархії. Це поняття використовувалося тільки в релігійній сфері.

Узагалі журналісти часто звертаються до архівних книжок, бо знаходять там достовірні дані

про історію сіл чи родовід, до прикладу. Єдиною перепоною в користуванні такою літературою є мова. Щоб зрозуміти та вдало використати інформацію — потрібно володіти латинською.

Колекцію до 1915 року дуже цінують іноземці. Їх цікавлять історія краю, шкільна література та церковні видання. За час роботи у відділі до М.Чорній навідувалася пара з Австралії, котра шукала записи вінчань своїх прародичів (але інформацію віднайшла в єпархійальних записах). Також якщо порівнювати кількість видань в інших центрах Західної

України, то Закарпаття зробило вагомий внесок у західноукраїнську літературу.

Крім періодики у вигляді газет, журналів, представлених календарі та місяцеслови. Вони складаються з двох частин: власне календарної та науково-публіцистичної.

Цікавою для нас, студентів, стала книжка 1737 року із золотим напильником. Це дорогий видання має захист сторінок, тому ми змогли тримати в руках та безпосередньо переконались у ювелірній роботі. Ще «Церковні трактати» у перекладі Петра

Лодія чудово збереглися і радують поціновувачів старовинної літератури в «Карпатиці». Вразила нас, майбутніх журналістів, і добірка суспільно-політичних та інших газет 1920—1930 рр.

Після екскурсу видань періоду Підкарпатської Русі ми перейшли до літератури, виданої під час активної діяльності Августина Волошина. Тоді виходило багато читанок для народних шкіл, для різних класів, зокрема й авторства майбутнього президента Карпатської України. До речі, факт, що нас неабияк вразив: тоді діти вчили латинську мову з першого класу.

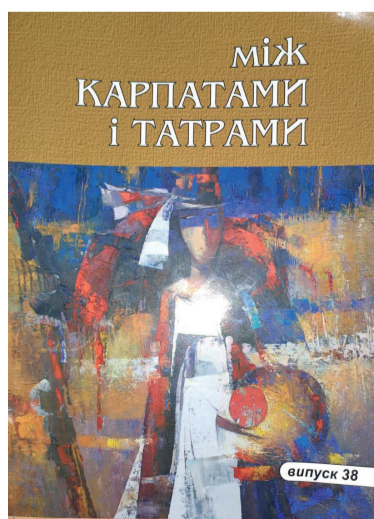
Великий слід в історії книгодрукарства залишили отці Василіяни. Вони опікувалися гімназією, мали свою друкарню, розміщену в сучасному приміщенні фізичного факультету. Загалом за цей час було видано чимало шкільної літератури.

У відділі краєзнавчої літератури активно працювали й журналісти. Серед них — випускниці нашого відділення: Тетяна Літераті, Марія Черничко, Мирослава Гараздій.

...«Я вже бібліотечна бабуся», — почувши цю фразу, жершкурники настромили вуха, щоб дізнатися, чому М.Чорній так себе називає. «Відділ — магічний, бо тут об'єдналися три пари, які зараз уже мають дітей». Сказані слова є підтвердженням того, що освіта об'єднує людей та робить їх щасливими.

Таміла Рахівська, Вероніка Межуєва, студентки відділення журналістики.

«Між Карпатами і Татрами»: «Сповідь на рушнику»

Побачив світ черговий, 38-ий, випуск серії «Між Карпатами і Татрами», який го-

тує Тетяна Ліхтей, засновниця проекту, доцентка кафедри словацької філології. Видання містить збірку малої прози «Сповідь на рушнику» відомого українського письменника Миколи Зимомрі, а переклад словацькою здійснив Михайло Роман. Для самого автора це — не перша публікація на сторінках серії, а для М.Романа — дебютний переклад у співпраці із М.Зимомрею.

У збірці є спогади автора. Невеличкі оповідання, різні за змістом, переносять нас в інші час, місце й дають змогу побачити буденні історії очима письменника. М.Зимомрею реперлітає реальність із фантазії, стисло передаючи життєплин. Короткі заголовки часто провокують.

У новому випуску «Між Карпатами і Татрами» ви знайдете оповідання про кохання, втрату, знайомства та розлуку, які залишать слід у серці й надовго закарбуються в пам'яті. Тексти читаються легко як українською, так і словацькою мовами.

Видання насамперед стане корисним для тих, хто вивчає словацьку мову. А для потенційного словацького читача це — чудова можливість ознайомитися з творчістю українців. Упевнена, що книжка принесе всім читальну втіху, як того прагне перекладач М.Роман. Принаймні я подякую їй на одному подиху.
Олександра Борбуцька, студентка відділення журналістики.

Чому ти тут?

До Міжнародного дня студента журналісти-першкурники (Вероніка Межуєва, Таміла Рахівська, Софія Сливка, Анастасія Савко та Валентина Макар) запитали здобувачів освіти УжНУ про мотивацію, яка вплинула на вибір факультету.

Опитування опублікували в одній із соцмереж. У ньому взяло участь близько 200 осіб. Респонденти могли обрати одну відповідь серед таких варіантів:

- а) подобається галузь знань;
- б) вибір батьків;
- в) вплив друзів;
- г) випадковий збіг;
- д) важко відповісти.

Статистика показала, що половина студентів обрала фа-

культет за власним бажанням. 38 % вступили на свою спеціальність за випадковим збігом обставин. По 5 відсотків набрали варіанти відповіді «вибір батьків» та «важко відповісти». Найменше студентів (2 %) мотивувалися впливом друзів.

Читацькі клуби, стендапи та Фестиваль кремзликів: як проводять своє дозвілля студенти УжНУ

Усім відомо, що студенти — одна з найактивніших та найсвідоміших груп населення. Зазвичай саме вони є рушійною громадською силою та учасниками культурного життя у своєму населеному пункті. На перший погляд, Ужгород здається маленьким і доволі спокійним містом, яке не може запропонувати багато варіантів нетипового дозвілля. Утім, подібне твердження легко спростувати. Я опитала студентів із різних курсів та спеціальностей, щоб зрозуміти, як люблять проводити час і що для цього потрібно...

Антон Гал, студент 4 курсу, спеціальність «Середня освіта. Історія»: «Дозвілля я проводжу творчо: займаюся музикою, створенням і переглядом анімацій, малюванням і читанням коміксів. Ще відвідую презентації видань, які зазвичай відбуваються в книгарні «Є». Там вони частіші, ніж у бібліотеках, і засоби масової інформації про такі події завжди вчасно повідомляють. У Закарпатському музеї народної архітектури та побуту щомісяця влаштовують нові виставки. Відвідування тоді безкоштовне, тому ходжу й туди. Концерти здебільшого відбуваються на заходах «Alive Art Center». Гурти, які грають, переважно виконують авангардну, модну й молодіжну музику. Мені також доводилося там виступати, адже організатори завжди відкриті до нових талантів. Хоч кінотеатри я відвідую рідко, проте доволі часто в місті влаштовують кінопокази: в арткафе та на подвір'ї Ужгородського замку».

Тетяна Радченко, магістрантка першого року навчання, спеціальність «Менеджмент»: «Моє дозвілля здебільшого складається зі спілкування та роботи з друзями у ФРІ (Фундація регіональних ініціатив). Саме там ще в старших класах школи я зустріла цікавих людей. Для мене ФРІ — і читацький клуб, і екскурсії, і подорожі (остання участь була в проєкті Erasmus+ «Youth as Peacemakers», Боснія і Герцеговина). Також мені подобається відвідувати концерти українських стендаперів (останній — «Леви на Джипі») і звичайно, кінотеатр (IV Карпатський гірський міжнародний кінофестиваль; навіть не перелічити всі цікаві фільми). Під час війни змінився формат зустрічей, на які ходжу. Багато з них мають безпосередній стосунок до активної волонтерської діяльності, наприклад, Фестиваль кремзликів».

Софія Коваль, студентка 2 курсу, спеціальність «Системний аналіз»: «У вільний від навчання час за можливості я відвідую розмовний клуб з англійської, де щотижня готують нову тему для обговорення. Я вже там більш ніж рік. Під час канікул стабільно відвідувала «Книжкові посиденьки». Це — читацький клуб, на якому ми говорили про прочитані книжки та знайомились із біографією

авторів. Улітку побувала на фестивалі «Кіно сусідів», де мала змогу переглянути українські короткометражки та долучилася до дискусії після показів».

Катерина Куприч, студентка 1 курсу, спеціальність «Будівництво і цивільна інженерія»: «Я люблю дивитися стендапи в ютубі, але відвідую такі заходи й у реальному житті. Нещодавно була на концерті Антона Тимошенка у філармонії та на виступі Сергія Чиркова. Раз на тиждень займаюся йогою в «Станції Уж». Загалом «Станція Уж» — дуже крута волонтерська ініціатива. Крім того, я відвідую заняття зі скелелазіння в Академії спорту. Улітку була на атмосферному — музичному вечорі від молодіжної спільноти «Це є це», на якому зібралися талановиті ужгородські митці. Як і кожен підліток, багато часу проводжу в соцмережах, тож різні заходи й спорт допомагають мені соціалізуватися й знайти нових друзів».

Дарина Текелій, студентка 2 курсу, спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»: «Під час навчання в університеті в нас було безліч різних екскурсій та зустрічей із відомими людьми, які справді надихають. Увесь економічний факультет їздив у Першу закарпатську паличарню, на «Єврокар» і «Fisher». Це були дуже цікаві, пізнавальні й креативні заходи: я дізналася про чудових людей і їхні історії, а також про праці, які нам презентували. Ще з одноклассниками відвідували бібліотеку у форматі екскурсії. Але все ж таки я віддаю перевагу тим самим зустрічам. Ось, наприклад, зараз у нас запланований захід із забудовниками — і я обов'язково туди піду. Також люблю проходити різні курси та вебінари для загального розвитку».

Студенти поділилися справді оригінальними відповідями, що доводить: є велике різноманіття можливостей для саморозвитку та реалізації молоді в Ужгороді. Кожен, хто має бажання чимось зайнятися, може скористатися цією інформацією та обрати те, що до душі. До того ж аби добре провести час, не потрібно ходити далеко: цікавих заходів удосталь навіть у межах університетського життя!

Софія Скиба, студентка відділення журналістики.

Наш випускник отримав Золотий хрест

Випускника філфаку, а саме відділення журналістики, Артура Корнієнка головнокомандувач ЗСУ Валерій Залужний нагородив нагрудним знаком «Золотий хрест». Його

вручають за «проявлену мужність і успішне виконання завдань під час бою».

Відданість нашій країні й відвага — те, що має бути для нас прикладом. Пишаємося Арту-

ром, дякуємо йому за відданість Україні та бажаємо подальших успіхів і безпеки на шляху служіння нашій Батьківщині.

Катерина Жеребак, «Погляд».

Відкрита наука — у нашому університеті

Разом із партнерами рада молодих учених улаштувала II Міжнародну міждисциплінарну науково-практичну конференцію «Відкрита наука України: візійний дискурс в умовах воєнного стану». Пленарне засідання тривало в гібридному форматі. Крім того, на круглому столі учасники обговорили проблеми та перспективи відкритої науки.

Співорганізатори форуму — Польська асоціація аспірантів, Центр досліджень європейської політики, СФУЛТ ВГО «Українська асоціація сімейної медицини», ГО «Асоціація сімейних лікарів Закарпатської області», ГО «Карпатські обрії», Інститут сімейної медицини ДВНЗ «УжНУ», Одеський на-

ціональний економічний університет, РМВ Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика, РМВ Харківської державної академії дизайну і мистецтв, РМВ Одеського національного університету імені І.І.Мечникова, РМН Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова, РМВ Житомирського державного університету імені Івана Франка, РМН Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Т.Шевченка, Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених «Наука майбутнього» Мукачівського державного університету.

Розпочав конференцію Іван Миронюк, проректор із науко-

вої роботи УжНУ. Наголосив, що наш університет одним із перших в Україні підтримує ідею відкритої науки.

Також під час другого дня в онлайн-форматі тривали 11 секційних засідань. Учасники дискутували, ділилися напрацюваннями. Тези доповідей і виступів будуть опубліковані в збірнику наприкінці листопада.

Третього дня форуму обговорювали подальшу співпрацю, а також оприлюднили резолюцію круглого столу, поділилися враженнями. До заходу долучилося майже 400 слухачів та доповідачів з України, Польщі, Словаччини, Німеччини.

Аліна Протасова, студентка відділення журналістики.

Наталія Мага — срібна призерка чемпіонату Європи з класичного пауерліфтингу!

У Будапешті на чемпіонаті Європи з класичного пауерліфтингу серед юнаків і дівчат (U-18), юніорок і юніорок (U-23) зі спортсменами з 28 країн виступила студентка 2 курсу магістратури факультету здоров'я та фізичного виховання Ужгородського національного університету Наталія Мага.

В одному з видів програм — присіданні — 22-річна ужгородка визмагала срібну медаль серед юніорок вагової категорії до 57 кг, а за сумою триборства посіла 5 місце. Її результати (присідання 160 кг і сума 407,5 кг) є новими рекордами України серед жінок.

Дякуємо за допомогу, сприяння й підтримку управлінню у справах культури, молоді та спорту Ужгородської міської ради (очільниця — Алла Чернобук), Національній федерації пауерліфтингу України (президент — Сіражудін Базаєв) та бажаємо нових перемог спортсменці!

Андрій Федорішко, голова Закарпатської обласної федерації пауерліфтингу, старший викладач кафедри фізичного виховання УжНУ.

Читальний зал у гуртожитку № 4 став сучасним простором

Навчальний рік Наукова бібліотека УжНУ зустріла відремонтованим читальним залом та абонементом обслуговування, розміщеним у гуртожитку №4. Кімната площею понад 100 квадратних метрів уже давно потребувала оновлення. Напередодні керівництво вишу прийняло рішення про заміну всіх вікон у гуртожитських приміщеннях книгозбірні. Вона тут із 1974 року з ініціативи тодішнього директора бібліотеки Івана Сабаша. Відтоді розпочався процес поповнення багатьма виданнями; фонд сьогодні становить понад 23 тисячі примірників навчальної та наукової літератури. Із часу відкриття й досі читальний зал – потрібна локація для студентів, котрі проживають у гуртожитку, адже тут можна допізна готуватися до лекцій, заліків та іспитів. Керівництво книгозбірні дбало й дбає про поповнення фонду новинками, оскільки вони – запорука інтересу до науки та освіти.

Життя в читальному залі по-своєму наповнили й родини ВПО, серед яких – чимало дітей. Упродовж періоду воєнного стану тут проведено понад 30 занять, спрямованих на моральну та психологічну підтримку людей, котрі вимушено покинули свої домівки. Завідувачка сектору бібліотеки, волонтерка Марина Медвідь розробила чимало ініціатив для малечі. Її працівники книгозбірні поділили на групи, щоб усім відповідно до віку було цікаво (на початок воєнного стану в

гуртожитках проживало близько 600 дітей).

Велика вдячність людям, котрі з розумінням поставилися до важливості створення особливого простору для читачів і відвідувачів бібліотеки, адже умови, навіть сам інтер'єр залу має важливе значення для роботи. На прохання допомоги з ремонтом приміщень книгозбірня звернулася до керівництва студмістечка та гуртожитку, які не лише підтримали ідею, а й утілили її в життя. Для цього була розглянута грантова підтримка – у цьому активну участь узяли Василь Кепич і Юрій Бобик. Саме вони скерували документальний супровід до Міжнародної організації (МОМ), яка є Агентством ООН із питань міграції та провідною міжурядовою організацією у відповідній сфері.

Уже невдовзі фахівці оглянули об'єкт і підписали угоду про виконання ремонтних робіт. Результатом спільних дій стала простора локація з оновленими стелею, підлогою та стінами. Тут світло, затишно, сучасно. Є безкоштовна зона швидкісного інтернету. Прикрасою став дарунок Юрія Бобика – картина, яку він презентував на відкритті оновленого залу. Колектив бібліотеки щиро дякує за допомогу в такій нелегкий час. Маємо надію, що локація стане в пригоді студентству, науковцям та людям, котрі продовжують тимчасово проживати в гуртожитку університету.

**За інформацією
Наукової бібліотеки УжНУ.**

У пошуках щастя

Роздуми навіяло ще спекотне літо, коли в якийсь день я покинула, поспіхом зібралася, щось закинула до рота – і гайда на роботу. Тим часом гризла думка: а де тут щастя? І взагалі: у чому воно, це ЩАСТЯ?

Може, у навчанні? Змалку – ненависні уроки; згодом вступаєш – і те саме: пітнеш над книжками. Перескладання, стреси, гастрити, головні й спинні болі... Та сам період життя, звісно, цікавий! Дає поштовх у майбутнє. Однак щастя не в тому!..

А може, у роботі? Прокладаєш й робиш майже те саме, але за гроші. І спробуй тільки

проспати чи не прийти! То хіба щастя, коли «треба»?

Може, воно в дітях? Так, це радісно. Не сперечаюся: спостерігати, як росте твоє дитя, і сподіватися, що з нього будуть люди через терни й недоспані ночі. А потім – нові проблеми.

В одному з визначень, щастя – психоемоційний стан цілковитого вдоволення життям... Уважаю, усе вищенаписане – не цілковите задоволення, а короточасне. Щастя й приємні моменти – такі різні. Не знаю, може, ви, читаючи ці рядки, думаєте: «Яка дурниця, людині сумно...»

Узагалі мама каже, що я – не

як усі люди, якась неправильна. Можливо, тому в мене й бачення своє. Але як кажуть, маємо, що маємо. Я в пошуках. Не знаю, чи довго блукатиму вулицями своєї душі в прагненні віднайти цілковите вдоволення життям. Сьогодні починаю шукати щастя в Бозі. Може, там воно є? Але спочатку зварю запашну каву для третього столика, за яким сидять люди, котрі, напевно, щасливі в чудовій кав'ярні, де я працюю.

Юліанна Шестақ,
студентка
відділення журналістики
(заочна форма навчання).

«УжНУ в обличчях та деталях»

Центр інновацій та розвитку ку відзначив 78-у річницю нашого вишу фотовиставкою, назву якої винесено в заголовок. Це – найцінніші спогади студентів, закарбовані у світлинах. Їх відбирали й надсилали саме здобувачі фаху з різних структурних підрозділів.

«Ми прагнули показати через студентський погляд дозвілля та навчання в університеті. Нам надійшло понад 40 фото, із яких для виставки ми відібрали 20. Тут кожна світлина має історію,

адже історія – емоції, а емоції – те, що розбавляє наші будні», – зауважила Альона Алмашій, директорка Центру інновацій та розвитку УжНУ.

До прикладу, на фотовиставку (розміщена в холі ректорату) студенти факультету історії та міжнародних відносин надіслали фото викладача Ігоря Прохненка (із повернення з експедиції); економічний підрозділ показав візити студентів до великих підприємств, біологічний – спогад з екопікніка в

Ботанічному саду, що в шахтинському лісі. Інститут хімії та екології – процес навчання, медики – світлинку, що показує: хвороба не страшна, якщо за неї береться група таких фахівців, а також фото, яке демонструє: на медфаку всі можуть покластися одне на одного.

Фото в електронному варіанті можна переглянути на сайті вишу в рубриці «Центр інновацій та розвитку».

Мирослава Гараздій,
«Погляд».

Від страху до захоплення Першкурсники та перший навчальний місяць

Новий етап у житті, а саме момент, коли стаєш студентом, інтригує, несе за собою непередбачувані події, захоплює та водночас лякає. Першкурсники УжНУ вже пройшли початковий етап навчання й готові поділитися враженнями.

Аліна Ботнарчук (економічний факультет) розповіла: перед початком семестру переживала, адже не знала, що її чекає: як приймуть майбутні однокурсники, чи буде важко навчатися

та які ж там викладачі. Дівчина каже: «Коли я зайшла у велику аудиторію університету 1 вересня, переповнювали почуття, що складно описати словами. Але буквально через декілька хвилин розслабилася, бо познайомилася з дівчатами та хлопцями з моєї спеціальності, котрі виявилися дружними. Потім почав промову декан факультету Віталій Сержанов. Розповідав про навчання, познайомив з іншими викладачами. Нас привітали з початком

нового етапу в житті листівками. Швидко звикла, бо була готова до цього. Але дещо приголомшило – кількість завдань, які з кожним днем ставали дедалі складнішими. Однак точно впораюся з ними, бо обрана спеціальність – моє покликання, я відчуваю».

Також враженнями поділилася першкурсниця факультету історії та міжнародних відносин Владислава Сойма: «Я вступила й навіть не знала, чого очікувати. Не хотілося знову опинитися в

середовищі, схожому на школу, де потрібно вчити навіть те, що не до вподоби. Тут викладачі стараються зацікавити студента, готові допомогти та відповісти на будь-які запитання».

Владислава згадала й про зустріч із завідувачкою кафедри бізнес-адміністрування, маркетингу та менеджменту, котра привітала зі вступом до університету та початком навчального року, а ще розповіла про особливості здобуття фаху, про свій дос-

від викладання. Приємним бонусом для студентів були невеличкі подарунки у вигляді цукерки з передбаченням.

Педагоги радять студентам цінувати свій період життя, бо він – захопливий. Слід усвідомити, що потрібно приділяти час навчанню та водночас насолоджуватись університетським життям загалом.

Таміла Рахівська,
студентка
відділення журналістики.

АНЕКДОТИ

– Мамо! Коли ти перестанеш мучити мене питаннями, куди я йду й о котрій повернусь?

– Не хвилюйся синку, це вікове, але минеться не скоро...

Те, що грип свинячий, я зрозумів, коли погладшав на 5 кілограмів за тиждень.

Пацієнти – настирливі люди, які заважають лікарям працювати з документами.

– Ти куди подався?
– Іду до перукарні.
– У робочий час?
– Оскільки волосся в мене

відросло, поки я був на роботі, то й стригтися я маю намір у робочий час...

Коли мені казали «Учись, працюй, вечірки твої нікуди не подінуться!», це була брехня. Вечірки якраз кудись поділися, а ось робота й навчання – ні.

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

Читайте «Погляд» на сайті Ужгородського національного університету за покликанням: uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-poglyad/issues. А з найважливішими матеріалами номера ознайомлюйтеся на сторінці газети в соціальній мережі «Фейсбук»: www.facebook.com/uzhnu.poglyad.

ПОГЛЯД

Орган вченої ради Ужгородського національного університету. Замовлення № 1956. Ціна – безкоштовно. Виходить щомісяця. Номер підписано до друку 31.10.23. Засновник і видавець – ДВНЗ «Ужгородський національний університет». 88003, м. Ужгород, вул. Підгірна, 46. Номер надруковано у видавництві «А-Прінт»; 46010, м. Тернопіль, вул. Текстильна, 28. Тел.: (352) 52–27–37, 067–350–17–94. Наклад – 1000 примірників. Формат А3, 2 ум. друк. арк. Реєстраційне свідоцтво ЗТ № 449/41 від 7.02.2008. Відповідальність за зміст публікацій покладається на авторів. Відповідальний за випуск номера: Тарасюк В.Ю.

Головний редактор:
В.Ю.Тарасюк.

Художній редактор:
К.В.Жеребак.

Коректор:
М.Б.Гараздій.

Адреса редакції: 88016, м. Ужгород,
вул. Університетська, 14 (ауд. 424).

Поштова скринька:
poglyad@uzhnu.edu.ua

Телефон редакції:
067-880-85-71.